

KANDIDAT

XXXXXX

PRØVE

JUS1211 1 Privatrett II

Emnekode JUS1211

Vurderingsform Individuell skriftlig prøve

Starttid 12.12.2019 08:00

Sluttid 12.12.2019 14:00

Sensurfrist 06.01.2020 22:59

Oppgave Tittel Oppgavetype

Oppgave I Langsvar

1

Seksjon 2

Oppgave Tittel Oppgavetype

2

Oppgave II Langsvar

Oppgave I (Antatt tidsbruk 4 - 4,5 timer)

Peder Ås døde våren 2018. Han etterlot seg to sønner, Lars og Tobias. Peder var skilt. Han etterlot seg ikke noe testament.

Lars og Tobias var stort sett enige om hvordan boet etter Peder skulle gjøres opp, og om hvem som skulle ha hva.

De var imidlertid uenige om hvem som skulle overta fritidseiendommen «Holmen», som lå idyllisk til på en holme i utløpet av Lillevikelven. Både Lars og Tobias krevde å overta «Holmen» etter naturalutleggsreglene i skifteloven § 61. Begge brødrene hadde vært mye på «Holmen» i barndommen. De hadde gode ferieminner derfra, og de var sterkt knyttet til stedet, som hadde vært i familien i generasjoner.

Lars anførte at han hadde langt sterkere tilknytning til eiendommen enn Tobias. Lars var en ivrig friluftsmann.

Han var speiderleder og leder i Lillevik turistforening. Lars drev ved siden av sin alminnelige jobb en hobbyvirksomhet med klatrepark og utleie av kanoer for padling i Lillevikelven. Han hadde fått lov av faren til å sette opp et tilbygg til båtnaustet på tomten hvor han oppbevarte 10 kanoer. Klatreparken var bygget i trær langs vannet på den delen av

«Holmen» som lå mot Lillevik. Han hadde også fått bygget en linebane (zipline) over Lillevikelven. Alle Lars' prosjekter var godkjent av både Peder og av kommunen. Lars hadde investert ca. 300 000 kroner i disse prosjektene. Foreløpig hadde virksomheten vært i drift i bare én sesong. Lars måtte regne med å drive minst tre sesonger før han hadde tjent inn investeringskostnadene. Lars ønsket også å bosette seg på «Holmen», som var godkjent til bruk som helårsbolig.

Tobias krevde også å overta «Holmen», selv om han ikke hadde vært der så mye de siste årene. Tobias var i 2015 utsatt for en alvorlig bilulykke. Han var blitt lam i beina og var derfor avhengig av rullestol. Til «Holmen» hørte det en bro som gikk over til fastlandet. Tobias kunne derfor greit ta seg frem og tilbake, men han var avhengig av hjelp fra andre til å ta seg rundt på eiendommen, som hadde naturtomt. Han kunne heller ikke uten hjelp ta seg opp i annen etasje på hytta. Tobias hadde til tross for skaden besøkt sin far på hytta hver sommer. Han ønsket å beholde hytta som feriested. På grunn av skaden var det bra for Tobias å ha et feriested med kort avstand fra Lillevik sentrum, der han bodde. Tobias hadde ikke noe imot at Lars fortsatte virksomheten på eiendommen selv om han selv skulle være eier av «Holmen».

Hvis Tobias ikke kunne overta eiendommen selv, krevde han at den måtte selges. Tobias begrunnet kravet om salg med at den prisen Lars ville komme til å betale for eiendommen, ikke ville bli like stor som prisen i et åpent salg i markedet. Eiendommen var så spesiell at det ville være vanskelig å tippe hva en markedspris ville være uten å prøve det ut gjennom et åpent salg. Lars hevdet at det måtte være opp til retten å avgjøre prisen hvis han fikk overta eiendommen.

Drøft og avgjør de rettslige spørsmålene som oppgaven reiser.

Høsten 2018 kom Lars og Tobias frem til at de ikke skulle kjempe om å få overta eiendommen, men eie den sammen som sameiere med like store eierandeler.

Lars var på dette tidspunktet sliten etter farens død og konflikten med Tobias. Han bestemte seg for å reise til Andesfjellene for å tenke over livet og ta pause fra jobb og sosiale medier. Han skulle vandre i fjellene og være utilgjengelig.

Tre uker etter at Lars hadde reist, ble Lillevik rammet av en kraftig regnflom. Lillevikelven gikk over sine bredder, og broen som hørte til «Holmen» og gikk over til fastlandet, ble ødelagt av flommen. Tobias forsøkte forgjeves å få tak i Lars for å avklare gjenoppbyggingen av broen, men det var umulig å få tak i ham. Da Tobias ikke fikk kontakt med Lars, innhentet Tobias tilbud fra flere entreprenører for gjenoppbygging av broen. Det rimeligste tilbudet var på 300 000 kroner. Tobias slo til på dette tilbudet og inngikk kontrakt med entreprenøren. Gjenoppbyggingen foregikk vinterstid mens vannstanden i Lillevikelven var lav.

Da Lars kom hjem fra Sør-Amerika våren 2019, krevde Tobias at Lars skulle dekke halvparten av kostnadene ved gjenoppbyggingen av broen. Tobias påstod at han var i sin fulle rett til å bygge opp broen, også på egenhånd, når han ikke fikk kontakt med Lars. Det var nødvendig for å utbedre en skade som var oppstått på grunn av en naturbegivenhet. Hvis Tobias skulle ventet med å sette i gang til Lars var tilbake, kunne arbeidet først vært satt i gang på senhøsten 2019. Da ville Tobias gått glipp av en hel sesong på hytta.

Lars avviste å dekke halvparten av kostnadene, da han hevdet at Tobias ikke hadde rett til å sette i gang arbeidet med broen, i hvert fall ikke på egenhånd. Det var tross alt bare snakk om noen måneder før Lars var tilbake.

3/18

JUS1211 1 Privatrett II Candidate xxxxxx

Under enhver omstendighet mente Lars at Tobias måtte dekke mer enn halvparten. Lars var ikke interessert i gjenoppbyggingen av broen, som han mente først og fremst ville dekke Tobias' behov. For egen del kunne Lars ta seg til eiendommen med kano, båt eller med linebanen.

Tobias fastholdt at kostnadene måtte deles likt mellom sameierne, da dette var nødvendige utgifter. Uansett hevdet Tobias at slike gjenoppbygginger var helt vanlige, og at Lars etter forholdene var like mye tjent med å ha bro til fastlandet. Dette for å få folk over til klatreparken, for å få forsyninger over til «Holmen» og senere når Lars selv ble eldre og dårligere til beins.

Drøft og avgjør de rettslige spørsmålene som oppgaven reiser.

Oppgave I

Skriv ditt svar her...

1.0 Naturalutlegg

Partene i saken er Lars og Tobias Ås. Den første tvisten gjelder hvem som skal få tillagt fritidseiendommen «Holmen» i skifteoppgjøret etter Peder Ås.

Lars krevde eiendommen utlagt til seg, og viste til at han har en langt tettere tilknytning til eiendommen enn Tobias. Tobias krevde eiendommen utlagt til seg, og viste til at han hadde et behov for å ha et feriested i nærhet av Lillevik.

Det rettslige grunnlaget er skifteloven (sl.) §61. Utgangspunktet etter første ledd første punktum er at enhver loddeier kan kreve boets eiendeler solgt dersom noe annet ikke følger av det øvrige i bestemmelsen. Etter andre ledd andre punktum følger det at ved uenighet om naturalutlegget kan utlegget bare skje til en dersom «gode grunner» taler for det, samt at det ikke er noen «rimelig grunn» for de øvrige til å motsette seg. Bestemmelsen stiller med andre ord opp to kumulative vilkår.

Av ordlyden følger det at enhver grunn vil ikke være nok. «Gode grunner» tilsier at det kreves en viss kvalifikasjon. Noe ytterligere anvisninger på hvor mye som skal til gir bestemmelsen ikke. Videre må ikke de andre loddeierne ha rimelig grunn til å motsette seg kravet. Etter

rettspraksis jf. Rt. 2009 s. 1512 avsnitt 36 er imidlertid sl. §61 andre ledd andre punktum en snever unntaksregel. Den som krever naturalutlegg, må godtgjøre mer vesentlig mer enn interesseovervekt.

Det overordnede spørsmålet blir følgelig om Lars eller Tobias kan godtgjøre «vesentlig mer enn interesseovervekt» jf. Rt. 2009 s.1512 avsnitt 36.

1.1 Lars sine gode grunner

Den første vurderingen er om Lars har «gode grunner» til å overta «Holmen» jf. sl. §61 andre ledd andre punktum.

Lars anfører i den forbindelse at han hadde en langt sterke tilknytning enn Tobias, og viste til at han hadde investert betydelige midler i tilknytning til eiendommen. Han har således en arbeidsmessig tilknytning til eiendommen, hvor han har investert kr. 300 000. At en arbeidsmessig interesse vil være av relevans i vurderingen følger av Rt. 1984 s. 552. Tobias motsetter seg imidlertid ikke at Lars sin virksomhet i forbindelse med friluftslivet dersom Tobias skulle få utlagt eiendommen til seg. Den arbeidsmessige tilknytningen er derav ikke betinget av at han får eiendommen utlagt til Lars. Det kan tenkes at det ville være hensiktsmessig for Lars at han fikk bo der i forbindelse med virksomheten, men slik det fremgår ville det antagelig ikke bydd på store problemer – det var jo ikke slik at hans forretning var avhengig av at han var eier av eiendommen.

Likevel stilles det ikke alt for strenge krav til grunnen til, det er tilstrekkelig at de er «gode». Forståelsen underbygges av forarbeidene, hvor det fremgår at justisdepartementet i utgangspunktet hadde tatt sikte på «sterke grunner». Det ble moderert til «gode grunner» - i tillegg til beføyelsen om at de øvrige loddeierne ikke måtte ha noen «rimelig grunn» jf. Rt. 2009 s.1512 avsnitt 34. Isolert sett vil kanskje ikke den

arbeidsmessige tilknytningen oppfylle vilkåret, særlig tatt i betraktning av at Tobias ikke hadde noe imot at han utøvde sin næringsvirksomhet,

men sammenstilt med hans øvrige sterke tilknytning bør det anses som «gode grunner».

Delkonklusjon 1.1: Lars har tilstrekkelig god grunn til å få eiendommen utlagt til seg.

1.2 Tobias sine innsigelser

Den andre vurderingen blir følgelig om Tobias hadde noen «rimelig grunn» til å motsette seg at Lars fikk utlagt eiendommen jf. sl. §61 andre ledd andre punktum.

Etter ordlyden stiller ikke «rimelige grunner» en høy terskel for at Lars ikke skal få eiendommen utlagt til seg. Det fremgår at Tobias motsatte seg at Lars skulle få eiendommen utlagt ettersom han hadde behov for et feriested i tilknytning til Lillevik på grunn av hans livsvarige skade. Videre hadde han i likhet med Lars også sterk tilknytning til stedet. Det er vanskelig å kategorisere det overnevnte som ikke rimelige innsigelser – tvert imot virker det å tilfredsstille bestemmelsens grad av rimelighet. Det faktum at Tobias trengte hjelp til å utnytte eiendommen fullt ut ettersom det var en naturtomt kan muligens svekke hans innsigelser noe – ettersom han alene ikke ville kunne utnytte eiendommen i stor grad. Vi vet derimot ikke noe om den familiære situasjonen hans, og eventuelt om det er noen ektefeller eller barn som kan hjelpe han. Uansett må det kunne anses å være på det rene at Tobias har en rimelig grunn til å motsette seg at Lars får utlagt eiendommen.

Vilkårene har imidlertid en nær tilknytning til hverandre, som vil si at dersom det er sterke grunner på den ene eller andre siden vil det kreves sterke grunner for å motsette seg det jf. Rt. 2009 s.1512 avsnitt 36. Noe slikt forhold kan det ikke sies å være her – og bestemmelsen legger

uansett ikke opp til en rimelighetsvurdering jf. Rt. 2009 s.1512 avsnitt 36.

Delkonklusjon 1.2: Tobias har rimelig grunn til å motsette seg kravet. 1.3

Tobias sine gode grunner

Den tredje vurderingen er om Tobias har «gode grunner» til å overta «Holmen» jf. sl. §61 andre ledd andre punktum.

Tobias anfører i den forbindelse at han hadde et behov for «Holmen» som feriested på grunn av sin skade som oppstod i en trafikkulykke, og at broen til fastlandet gjorde det mulig for han å komme seg dit. Det vil imidlertid være av betydning at Tobias ikke hadde mulighet til å komme seg rundt på eiendommen alene. Det at eiendommen ligger i nær tilknytning til Lillevik kan vanskelig tillegges vekt dersom eiendommens karakter gjør det vanskelig for Tobias sin utnyttelse. De familiære forholdene rundt Tobias er uvisst som nevnt ovenfor, så det er vanskelig å vite om han har en ektefelle eller eventuelle barn som kunne hjelpe han til eiendommen.

Videre vil det også være av betydning at hans bruk av hytta var begrenset til benyttelse av først etasje uten hjelp. Hans rent faktiske utnyttelse av særlig hytta vil derfor være betinget av at han har med seg andre som kan hjelpe han.

På den andre siden er kravet begrunnet i det faktum at han ønsker å ha en feriebolig som han har gode minner av og som hadde vært i familien lenge. Selv om han trenger hjelp til å komme seg siste stykket til hytta og hjelp til å komme seg opp i andre etasje, bør det ikke utelukke at han kan ha «gode grunner» i lovens forstand. Han har et rekreasjonelt behov, og det kan ikke utelukkes at det kan foretas utbedringer som kan gjøre det enklere for han å utnytte eiendommen – selv om det er de nåværende forholdene som skal legges til grunn. Det avgjørende må være at han har

behov for en feriebolig og at det sammenstilt med hans personlige tilknytning er tilstrekkelig kvalifisert til «gode grunner».

Delkonklusjon 1.3: Tobias har tilstrekkelig god grunn til å få eiendommen utlagt til seg.

1.4 Lars sine innsigelser

Den fjerde vurderingen blir følgelig om Lars hadde noen «rimelig grunn» til å motsette seg at Tobias fikk utlagt eiendommen jf. sl. §61 andre ledd andre punktum.

Grunnlaget for at Lars ønsket å overta eiendommen var at han ønsket å fortsette hans næringsdrift og det var dette som primært utgjorde hans sterke tilknytning. Tobias anfører imidlertid at han ikke hadde noe imot at Lars videreførte sin virksomhet dersom han selv skulle eie «Holmen». Utover at Lars ville fortsette sin forretning, fremgår det ingen øvrige innsigelser mot at Tobias skulle få utlagt eiendommen. Når det gjelder de øvrige forholdene om familiær tilknytning og gode minner, så stiller brødrene likt og det er ingen holdepunkter for at denne skulle være spesielt sterkere for Lars – sett bort i fra hans næringsdrift.

Delkonklusjon 1.4: Lars har ikke rimelig grunn til å motsette seg kravet.

Imidlertid er det som nevnt innledningsvis at bestemmelsen er en snever unntaksregel jf. Rt. 2009 s.1512 og at den som krever naturalutlegg må godtgjøre "vesentlig mer enn interesseovervekt". På tross av at Tobias har godtgjort at han har en "god grunn" og at Lars ikke har en "rimelig grunn" til å motsette seg kravet, kan det imidlertid vanskelig sies at han har "vesentlig mer enn interesseovervekt" sammenliknet med Lars. Det er nærliggende å komme til at han har en interesseovervekt som gjenspeilet i den øvrige drøftelsen, men at den kan kvalifiseres til

"vesentlig" fremstår ikke som naturlig. Sett i sammenheng med at den

strengt terskelen lagt til grunn i rettpraksis jf. Rt. 2009 s.1512, Rt. 1978 s.1513 mv. kan ikke Tobias få eiendommen utlagt til seg.

Konklusjon 1.0: Ingen har godtgjort tilstrekkelig interesseovervekt og kan ikke få eiendommen utlagt.

Subsidiær anførsel

Forutsatt at Lars fikk eiendommen utlagt til seg, krevde Tobias at den måtte selges. Lars hevdet at det var opp til retten å avgjøre prisen dersom han fikk overta eiendommen.

Det rettslige grunnlaget er sl. §61 andre ledd fjerde punktum. Av bestemmelsen fremgår det at dersom loddeierne ikke er enig om verdien, skal den fastsettes etter skiftetakst jf. sl. §125.

Etter sl. §125 første ledd andre punktum skal taksten tilsvare eiendelenes omsetningsverdi dersom ikke noe annet er avtalt. Tobias har dermed rett at Lars skal betale det som ville være en reelle omsetningsverdi, men det er ikke noe grunnlag for at den skal prøves i det åpnet markedet. Etter sl. §125 andre ledd første punktum skal skiftetaksten foretas av tingretten, i tråd med Lars sin anførsel.

Subsidiær konklusjon: Verdien skal fastsettes etter

skiftetakst. **2.0 Sameietvisten**

Partene i saken er Lars og Tobias Ås. Den andre tvisten gjelder dekning av utgifter i forbindelse med utbedring av bro i deres sameie.

Tobias krever at Lars skal dekke halvparten av utgiftene. Lars motsatte seg dette og hevdet prinsipalt at Tobias ikke hadde rett til å starte

9/18

JUS1211 1 Privatrett II Candidate xxxxxx

arbeidet med broen, subsidiært at Tobias under enhver omstendighet måtte betale mer enn halvparten.

Sameieloven (saml.) kommer til anvendelse ettersom Lars og Tobias eier en ideell del av en halvpart av hver av «Holmen» jf. §1 første ledd. Loven er deklarasjonsrett, men ettersom det ikke er avtalt noe mellom Lars og Tobias om utgiftsfordeling kommer lovens deklarasjonsbestemmelser til anvendelse jf. §1 andre ledd.

Det rettslige utgangspunkt er saml. §8 andre ledd. Etter bestemmelsens andre ledd første punktum har hver sameier krav på at tingen blir holdt forsvarlig ved like. Videre fremgår det av andre punktum at en sameier på egenhånd foreta tiltak som trengs for å redde tingen fra skade eller ødeleggelse. Sameieren skal imidlertid så godt kan gjøres forhøre seg med de øvrige så fremt det kan gjøres uten forsinkelser og kostnad.

Tobias har som sameier krav på at «tingen» holdes «forsvarlig ved like» jf. §8 andre ledd første punktum. Slik det foreligger må broen være omfattet som «tingen», ettersom det må kunne legges til grunn at broen tilhørte eiendommen. Det kan vanskelig sies at det er forsvarlig å la broen forfalle ytterligere, med de potensielt større kostnadene det medfører, i tillegg til at Tobias blir avskåret til å benytte eiendommen. Tobias var derfor i utgangspunktet berettiget til å iverksette tiltak.

Videre fremgår det at Tobias forsøkte «forgjeves» å få tak i Lars som var på reise. Han forsøkte å oppnå kontakt med Lars, men ettersom det var «umulig» må det kunne legges til grunn at han har oppfylt kravet til å forsøke å samrå seg med de øvrige sameierne jf. §8 andre ledd andre

punktum.

Det rettslige grunnlaget blir derfor i det videre saml. §9. Av bestemmelsens første ledd første punktum skal eiendomsskatt, avgifter, trygdekostnader og andre liknende faste eller «nødvendige» utgifter på

10/18

JUS1211 1 Privatrett II Candidate xxxxxx

tingen deles etter partsforholdet. Etter andre punktum gjelder dette også «vanlige» utgifter og ytelser så fremt alle får like stort utbytte av det. Tredje punktum setter en avgrensing mot at kostnader som faller utenfor de overnevnte skal deles etter «nytte».

Spørsmålet blir følgelig om restaureringen av broen faller inn under «liknande faste eller naudsynelege» utgifter jf. saml. §9 første ledd første punktum.

Det er på det rene at en slik hendelse ikke faller inn under en «fast» utgift – snarere tvert imot er den å anse som ekstraordinær. Hvorvidt den faller inn under «naudsynelege» - det vil si nødvendige – utgifter er derimot mer nærliggende.

Det kan vanskelig hevdes at en restaurering av en bro som er nødvendig for å ankomme en eiendom er unødvendig. Lars anfører imidlertid at det først og fremst bare er Tobias som får nytte av at broen blir restaurert ettersom han kan ta seg over elven med kano, båt eller linebanen.

Broen en ren forutsetning for at Tobias skal kunne bruke eiendommen. Det ville blitt vanskelig for Tobias å utnytte eiendommen dersom han måtte få hjelp til å bli transportert med båt. Formålet med sameiet var at Lars og Tobias skulle få tilgang til eiendommen. Hver sameier har etter saml. §8 andre ledd første punktum at tingen, det vil si det som er i sameie, skal holdes forsvarlig ved like. «Forsvarlig ved like» må ses i sammenheng med det som er formålet med sameiet, og det kan vanskelig sies at den gjør det når Tobias i praksis blir avskåret til å utnytte den.

Som nevnt ovenfor må det kunne legges til grunn at broen omfattes av sameiet. Dersom ikke Tobias hadde gjennomført restaurasjonen, ville eiendommens karakter endres i den forstand at det nå ikke var tilgang på den ved vei. Sameietingen som sådan ville derfor ikke kunne anses å være «forsvarlig ved like» etter §8 andre ledd første punktum. Det tilsier at kostnaden faller inn under «naudsynelege» utgifter og at de derfor

11/18

JUS1211 1 Privatrett II Candidate xxxxxx

skal deles likt mellom Lars og Tobias.

Konklusjon 2.0: Utgiftene skal deles

likt.

Oppgave II (Antatt tidsbruk 1,5 - 2 timer)

I dommen i Rt. 2015 s. 710 (HR-2015-1247-A) hadde en gift mann plassert netto salgssum av en leilighet han hadde brakt inn i felleseiet, på en aksjehandelskonto (i dommen omtalt som «Nordnet-kontiene»). Høyesterett kom i dommen til at mannen ved ekteskapets oppløsning ikke kunne skjevdele den prosentvise andelen av verdien av aktiva som var finansiert med midler fra kontoen etter regelen i ekteskapsloven § 59.

Ved den generelle tolkningen av § 59 første ledd, uttalte Høyesterett:

«(29) Utgangspunktet er at felleseiet skal likedeles, jf. ekteskapsloven § 58 første ledd. Dette utgangspunktet fravikes dersom vilkårene for å kreve skjevdeling etter § 59 er til stede. Bestemmelsens første ledd lyder slik: «Verdien av formue som klart kan føres tilbake til midler som en ektefelle hadde da ekteskapet ble inngått eller senere har ervervet ved arv, eller ved gave fra andre enn ektefellen, kan kreves holdt utenfor delingen.»

...

(31) I Ekteskapslovutvalgets innstilling, NOU 1987:30 del II, side 130 er klarhetskravet i § 59 første ledd omtalt slik: «Den ektefelle som krever skjevdeling, har bevisbyrden for at formuen kan tilbakeføres til midler som han eller hun eide ved inngåelsen av ekteskapet eller senere ervervet ved arv eller gave. Formuleringen 'klart kan føres tilbake til' er valgt for å få frem at ektefellen ikke vil ha rett til skjevdeling dersom det er tvil om formuen stammer fra midler som nevnt. Regelens hensikt er å avskjære tvister hvor ikke faktum er noenlunde på det rene.»

(32) Justisdepartementet sluttet seg til dette, og uttalte samtidig at det «kreves mer enn alminnelig bevisovervekt», jf. Ot.prp.nr.28 (1990–1991) side 121. Dette er fulgt opp i rettspraksis, jf. Rt-2001-1434 side 1440.

(33) Som omtalt i forarbeidene, oppstår det normalt ikke bevismessige problemer der de opprinnelige eiendelene er i behold på skjæringstidspunktet. Et skjevdelingskrav er et verdikrav, ikke et naturalkrav. Problemene oppstår når de opprinnelige eiendelene er byttet om med andre formuesgoder og blandet sammen med ektefellens likedelingsmidler. Vurderingstemaet ved slike ombyttings- og sammenblandingstilfeller må være om de formuesgodene som kreves skjevdelt, har tilstrekkelig økonomisk identitet med de opprinnelige skjevdelingsmidlene..»

Spørsmål 1: Redegjør kort for tolkningsspørsmålet Høyesterett her tar stilling til og det tolkningsresultatet Høyesterett kommer til. Drøft Høyesteretts rettskildebruk ved tolkningen.

Ved den konkrete vurderingen av om inntektene ved salget av leiligheten, etter å ha blitt plassert på aksjehandelskontoen, «klart kunne føres tilbake til» midler mannen eide ved inngåelsen av ekteskapet, uttalte Høyesterett:

«(48) Det er ikke tvilsomt at verdiøkning på skjevdelingsmidler som skyldes ektefellens innsats under ekteskapet, er gjenstand for likedeling, jf. Ekteskapslovutvalgets innstilling, NOU 1987:30 del II, side 83. Den verdiskapning som skyldes As [mannens] innsats med aksjetransaksjonene, skal følgelig likedeles.

(49) Aktiv «daytrading» krever at markedene følges tett. De fremlagte transaksjonsoversiktene viser at det i perioden 2004–2009 skjedde i underkant av 3000 aksjetransaksjoner, og at millionbeløp gikk inn og ut av Nordnet-kontiene. Etter min mening innebærer As investeringsvirksomhet at de opprinnelige skjevdelingsmidlene gradvis er fortrent til fordel for en vedvarende tilførsel av likedelingsmidler.

(50) Dertil kommer at aksjehandelen også skjedde med lånte midler. Det er på det rene at Nordnet-kontiene vekslet mellom positive og negative saldoer. I tillegg til svingningene som skyldtes private uttak, la kontienes kredittramme til rette for at midlene i perioder kunne være bundet opp i aksjer. Noen løpende oversikt over aksjeporteføljens verdi foreligger ikke.

(51) Ekteskapslovutvalgets flertall omtaler en lignende situasjon med svingninger i saldoen på en skjevdelingskonto, som et eksempel på at «*opprinnelige eiendeler er forbrukt, men hvor nye er kommet til*», jf. NOU 1987:30 del II, side 83. Problemstillingen er også berørt i dommen inntatt i Rt-2001-1434. Spørsmålet var om tilbakeføringsvilkåret var oppfylt i et tilfelle hvor ektefellene hadde sammenblandet økonomi og hvor det var blitt foretatt refinansiering og låneopptak i tilknytning til kjøp av blant annet nye eiendommer. Om dette uttalte Høyesteretts flertall følgende på side 1440:

«... Den ankende part gjør gjeldende at ... det har funnet sted en ombytning av verdier, slik at eiendommen i Z erstatter boligen i X, og at mellomliggende transaksjoner er uten interesse ved konstateringen av at verdiene klart er i behold.

Slik jeg ser det, er nettoverdien av eiendommen i X ikke byttet direkte om i eiendommen i Z. Det fant ikke

sted noen direkte overføring av verdier fra X til Z. Kjøpet i Z ble, som tidligere nevnt, i sin helhet finansiert ved et nytt banklån, mens salgssummen for eiendommen i X i sin helhet ble benyttet til nedbetaling av eldre lån i X og Y Sparebank.»

(52) Både låneopptakene og sammenblandingen med likedelingsmidler gjør at det heller ikke i saken her er mulig å påvise noen direkte overføring av verdiene fra det opprinnelige innskuddet i Nordnet-kontoen til de verdier som nå kreves skjevdelt. En beregnet eller indirekte verdimesig sammenheng er etter mitt syn ikke tilstrekkelig til å konstatere at skjevdelingsmidlenes økonomiske identitet er i behold.

(53) Min konklusjon er etter dette at vilkårene for skjevdeling i [§ 59](#) første ledd ikke til stede, og at anken forkastes.»

Spørsmål 2: Gi en kort analyse av Høyesteretts anvendelse av regelen i ekteskapsloven § 59 første ledd på faktum («subsumsjonen») i avsnittene ovenfor.

Oppgave II

Skriv ditt svar her...

Analyse av tolkning og anvendelse av ekteskapslovens §59 første ledd i Rt. 2015 s.710

1.0 Innledende betraktninger

Ved oppløsning av et ekteskap er ofte en av kjernene til konflikt hvilke midler som skal holdes utenfor delingen. Hovedregelen er at felleseiet deles likt etter ekteskapslovens §58, men det er på det rene at i mange tilfeller oppstår det situasjoner hvor den ene, eller begge, ønsker å holde mest mulig midler tilbake. Det er i de tilfellene hvor en ektefelle krever å holde midler tilbake at ekteskapslovens §59 utspiller sin rolle. Saken i Rt. 2015 s.710 omhandlet hvorvidt en mann som hadde satt netto salgssum av en leilighet han hadde brakt inn i ekteskapet på en aksjehandel konto kunne skjevdeles. Dommen ble avsagt enstemmig.

I det videre vil jeg først se på hva tolkningsspørsmålet og resultatet var, før jeg drøfter Høyesteretts anvendelse av ulike rettskilder ved

tolkningen. Det er særlig dommens avsnitt 29-33 som er av interesse i

den sammenheng. Deretter vil jeg analysere hvordan førstvoterende anvender regelen på faktum, det vil si subsumpsjonen, i avsnitt 48-53.

2.0 Tolkningsspørsmål og tolkningsresultat

Tolkningsspørsmålet i saken var hvordan skjevdelingskravet skulle stille seg når de opprinnelige eiendelene ikke er i behold. Ved å ta utgangspunkt i ordlyden i ekteskapslovens §59 første ledd i avsnitt 29 var spørsmålet om det var noe i de øvrige rettskildene som kunne gi grunnlag for at verdier som er ombyttet og blandet sammen med ektefellenes likedelingsmidler, fortsatt var gjenstand for skjevdeling.

Tolkningsresultatet fremgår av avsnitt 33, hvor det legges til grunn at vurderingstemaet basert på tolkningen i avsnitt 29-32, var om de formuesgode som kreves skjevdelt hadde tilstrekkelig økonomisk identitet med de opprinnelige skjevdelingsmidlene.

2.1 Anvendelsen av rettskilder i tolkningen

Førstvoterende starter med å fastslå ordlyden i avsnitt, at ekteskapslovens §59 gir adgang til skjevdeling derom en ektefelle krever det og vilkårene er oppfylt.

Rekkevidden av klarhetskravet som «klart» i bestemmelsen referer til, kan imidlertid ikke utledes av ordlyden. Det vises derfor til forarbeidene, NOU 1987:30 del II side 130, i avsnitt 31 for å kaste lys over rekkevidden. Ved å først vise til NOU-en går førstvoterende kronologisk til verks og ser på hva som innledningsvis ble lagt til grunn for klarhetskravet i lovprosen.

Ettersom NOU-en er det første leddet i lovforarbeidene, er det ikke alltid at det som blir lagt til grunn der videreføres i neste trinn. I avsnitt 32 viser førstvoterende til Ot. Prp. Nr. 28 (1990-1991 side 121), som slutter

seg til det som fremkommer av NOU-en. I tillegg det uttales det at det kreves mer enn alminnelig bevisovervekt. Førstvoterende har med andre ord startet i det opprinnelige forarbeidsmaterialet for så å se i hvilken grad de uttalelsene ble videreført i neste ledd. Ved å gjøre det underbygges det rettslige grunnlagets verdi, og stadfester at det er det som forarbeidene antyder.

For å ytterligere stadfeste at det som kom til uttrykk i forarbeidene medfører riktighet, vises det i siste setning i avsnitt 32 til rettspraksis og dommen Rt. 2001 s.1434 som stadfester at det som følger av forarbeidene.

Det kan reises spørsmål om hvorfor ikke det nøyes med å vises til rettspraksis og den relevante dommen som stadfester at det er gjeldende rett. Det gir i siste instans samme resultat. Fra et metodisk perspektiv er det imidlertid hensiktsmessig å foreta en slik oppstilling som fremgår i avsnittene 29-32. Ved å starte i ordlyden vises det så til NOU-en, deretter Ot.prp. som stadfester og kommer med en tilleggsbemerkning om klarhetskravet, for så å vise til at samme utgangspunkt er reflektert i rettspraksis dannes en logisk tolkningsprosess. Det setter grunnlaget for tolkningsresultatet som kommer til uttrykk i avsnitt 33, ved å vise til en gjennomgang av de primære rettskildene.

3.0 Analyse av anvendelsen av §59 på faktum – «subsumpsjonen»

Førstvoterende starter med å slå fast det åpenbare i avsnitt 48 – at det som skyldes ektefellens innsats ikke er gjenstand for skjevdeling, men likedeling og viser til NOU-en. Ved å slå det fast innledningsvis, legges premissene for den videre subsumpsjon. Det som blir grunnlaget for den videre anvendelsen av §59 på faktum er de forholdene som ikke skyldes ektemannens innsats.

Deretter presenteres de relevante faktiske forholdene i avsnitt 49 første

og andre punktum. Subsumsjonen skjer her ved at førstvoterende uttaler «etter min mening» i tredje punktum, hvor «min mening» referer til det rettslige utgangspunktet fastlagt dels i tolkningen dels i fastsettelsen av at verdistigning som skyldes ektefellens innsats ikke skjevdeles jf. avsnitt 48.

Videre presenteres faktum igjen i avsnitt 50, før subsumpsjonen skjer i avsnitt 51 hvor det vises til at ekteskapsutvalgets flertall omtalte en liknende situasjon som den som fremgår av avsnitt 50. Førstvoterende trekker her likheter mellom de faktiske forholdene i saken, og en liknende situasjon er omtalt i forarbeidene til §59. For å kaste mer lys over forarbeidene anvendt på et annet faktum, ses det til Rt. 2001 s.1434 som har omtalt den samme problemstillingen.

I avsnitt 52 argumenteres det for at, basert på den subsumpsjonen som er grunnlaget i avsnitt 48-51, den økonomiske identiteten er ivaretatt. Det er her den avgjørende subsumpsjonen skjer; førstvoterende ser på hvordan de ulike momentene i anvendelsen av forarbeidene og rettspraksis på §59 skjer, og konkludere med at det ikke er tilstrekkelig økonomisk identitet. En observasjon i den sammenheng er at fremgangsmåten i tolkningsstadiet og i subsumpsjonstadiet er nokså lik – det vises først til forarbeider før det refereres til rettspraksis. Førstvoterende sammenlikner den foreliggende saken med den som var aktuell i Rt. 2001 s.1434, og uttaler «(...) gjør at det heller ikke i saken her» og viser til det kravet til økonomiske identitet som følger av rettspraksis men også det tolkningsresultat som førstvoterende kom til etter tolkningsstadiet i avsnitt 29-33.

4.0 Avsluttende betraktninger

Rt. 2015 s.710 er med andre ord illustrativt for utviklingen Høyesterett har gått igjennom, fra å være en domstol til i større grad å være en prejudikatsdomstol som også skal være et eksempel på betydningen av

god juridisk metode. Dommen har to tydelige stadier, et tolkningsstadiet i avsnitt 29-33 hvor rettsregelen og det sentrale vurderingstemaet utledes, før det i avsnitt 34 uttales at det blir en overgang til den konkrete vurderingen. Deretter skjer en relativt omfattende subsumsjon fra avsnitt 35-52, hvor jeg i det øvre har tatt utgangspunkt i avsnitt 48-52. Det interessante, sett fra et subsumsjonsanalytisk perspektiv, er at det i de relevante utdragene deler likhetstrekk metodisk både i fastleggelsen og anvendelsen av tolkningen.

